

ארגון הצופים היהודים בצרפת

(EIF – Eclaireurs Israélites De France). תנועת צופים יהודים בעלת אופי פלורליסטי ומסורתי. התנועה נוסדה בשנת 1923 בידי רובר גמזון. ב-1939 היתה התנועה מבוססת באיזור פריס, במזרח צרפת ובכמה קהילות אחרות. מספטמבר 1939 הוקמו בתי ילדים בדרום-מערב צרפת. אחרי שביתת-הנשק עם גרמניה ביוני 1940 נערכה התנועה בפריסה מחודשת בחלקה הבלתי כבוש של צרפת, שהיה בשלטון ממשלת וישי, והמשיכה בפעילותה בפריס שבאיזור הכבוש, למרות האיסור שהטילו הגרמנים על צופיות. התנועה, וכן בתי-הילדים שהחלו לקלוט את ילדיהם של יהודים שנכלאו במחנות, אירגנו בדרום צרפת כמה קבוצות באזורים כפריים, ובהן היו גם יהודים צעירים שלא היו אזרחי צרפת. למרות היותה חברה מלאה בתנועת הצופים הצרפתית, שהוקמה באוקטובר 1940 בחסות ממשלת וישי, נאלצה התנועה להצטרף לאגוד הכללי של היהודים בצרפת (איז'יף), ארגון הגג היהודי שהוקם בסוף 1941 על-פי הוראת השלטונות. מעמדה של התנועה נתחזק קמעה כאשר מונה גמזון למועצה המינהלית של איז'יף, והתנועה היתה המחלקה הרביעית של איז'יף, שעסקה בענייני הנוער.

בעקבות הגירושים הראשונים של יהודים מצרפת במרס 1942 והמצודים הגדולים בקיץ 1942, הוקם השירות הסוציאלי של התנועה, שנקרא 'השישית' (La Sixième). תחילה פעלה 'השישית' בחסות איז'יף, ואחר-כך פעלה אך ורק במחתרת. היא פיתחה רשת הצלה, והרשת דאגה בעיקר לילדים וסיפקה להם תעודות זהות מזוייפות, שיכנה אותם אצל לא-יהודים והסדירה את הובלתם מעבר לגבולות צרפת. בינואר 1943 פירק המשרד הכללי לענייני יהודים את המחלקה הרביעית לענייני נוער של איז'יף, אך פעילויות החינוך של התנועה נמשכו עד סתיו אותה שנה, כאשר החלו המרכזים להתחסל. במרוצת החורף ההוא נוסדה יחידת מחתרת לוחמת של התנועה, ושמה 'פלוגת מרק האגנו' (Compagnie Marc Haguenu), על שם מנהיג 'השישית' שהתאבד כשנלכד בידי הגסטפו. התנועה השתלבה במסגרת 'הארגון היהודי הלוחם' (Organisation Juive De Combat) ובארגון המחתרת של שרל דה גול – 'הצבא החשאי' (Armée Secrète), ונטלה חלק בשחרור דרום-מערב צרפת. 150 חברים בתנועה, בעיקר חברי 'השישית', קיפחו חייהם. התנועה הצילה כמה אלפי יהודים.